

RIKSBANKENS
JUBILEUMSFOND

STIFTELSEN FÖR HUMANISTISK OCH
SAMHÄLLSVETENSKAPLIG FORSKNING

Romanska språk i Sverige – tradition och förnyelse

Konferens i Göteborg 20-21 april 2017

ABSTRACTS

La tour de Babel, *Heures du duc de Bedford*
(British Library. Wikimedia Commons)

Arrangörer:
Elisabeth Bladh
Andreas Romeborn
Ingmar Söhrman
Institutionen för språk och litteraturer, GU

Med stöd av Riksbankens Jubileumsfond

Fanfiction och fransk litteraturundervisning

Föredraget presenterar ett projekt som har genomförts inom ramen för undervisningen i franska vid Högskolan Dalarna. Projektet gick ut på att använda sig av fanfiction i litteraturundervisningen på grundnivå 1. Fanfiction är ett fritt och kreativt skrivande som utgår ifrån, och bygger vidare på, redan existerande fiktionsvärldar. Det kan då röra sig om litteratur, film, TV-serier, manga eller någon annan form av berättande. Projektet tog sin utgångspunkt i idén om webbaserade *communities* som informella lärmiljöer, se exempelvis Jenkins (2006) Olin-Scheller & Wikström (2010) samt Gee & Hayes (2011).

Kursinslaget introducerades genom en föreläsning där de studerande fick en genomgång av några grundläggande teorier om fanfiction. Därefter skrev alla kursdeltagare en egen kort fiktionstext baserad på någon av de sex litterära verk som hade studerats under terminen. De laddade upp sin text på kursportalen, där de även fick feedback från andra deltagare och själva gav respons till de övriga i gruppen. Slutligen utvärderades inslaget muntligt och skriftligt.

Att använda sig av ett inslag som fanfiction, som är förknippad med den informella lärmiljön på internet, i den formella lärmiljö som högskoleutbildningen utgör är inte helt problemfritt. Ändå visade sig resultatet vara positivt: den kreativa aspekten av skrivövningen var någonting som uppskattades av en majoritet av kursdeltagarna, vilket tyder på att motivationen kan ha påverkats på ett positivt vis. I och med inslaget av *peer feedback* fanns också ett starkt element av kollaborativt lärande inbyggt i övningen. Detta är en av hörnstenarna i det sociokulturella perspektivet på lärande, se exempelvis Säljö (2015: 89-107).

Referenser

Gee, James Paul & Elisabeth R. Hayes, 2011, *Language and Learning in the Digital Age*, Routledge, New York.

Jenkins, Henry, 2006, *Fans, Bloggers and Gamers: Exploring Participatory Culture*, New York University Press, New York.

Olin-Scheller, Christina & Patrik Wikström, 2010, *Författande fans. Om fanfiction och elevers literacyutveckling*, Studentlitteratur, Lund.

Säljö, Roger, 2015, *Lärande. En introduktion till perspektiv och metaforer*, Gleerups, Malmö.

”Måste vi kunna när Hugo föddes?” – om litteraturhistorieundervisning i franska

Inom ämnet franska på Lunds universitet har vi lärare fattat ett principbeslut om att våra studenter på grundnivå ska ”kunna beskriva huvuddragen i den franska litteraturhistorien”, som det står i kursplanen. Ambitionen täcker således hela vägen från medeltiden till modern tid och momentet ingår i en delkurs på tre högskolepoäng. Hur möjliggör vi för studenterna att ta till sig den kunskapen? Går den att paketera och leverera i det formatet? Föredraget kommer att utgå ifrån bristen på tillfredsställande läromedel i ämnet, ta upp de förkunskaper som den litteratur som finns att tillgå förutsätter hos studenterna och diskutera vilka författare som traditionellt behandlas och hur. Det kommer också att ges exempel på hur vi i Lund försöker lösa svårigheterna och på vad vi väljer att lägga i begreppet fransk litteraturhistoria. Hur levande är den franska kanon i språket och samhället? Vad är det som man som student ”bör” känna till efter att ha läst en grundkurs i franska på universitetsnivå? Handlar den här undervisningen också till viss del om vår egen trovärdighet som kulturförmedlare? I ljuset av att flera lärosäten de facto har valt bort den här typen av kunskap i sina kursplaner kanske vikten av den kan ifrågasättas?

Anders Bengtsson, Stockholms universitet

Romanistiken i Sverige — en framgångssaga?

Svenska forskare inom de romanska språken, främst inom franska, men även inom spanska och italienska, var en gång bland de mest namnkunniga i Europa. Det märker man inte minst på olika kongresser då man nuförtiden träffar kolleger som lyriskt talar om Hasselrot, Tilander, Lombard, von Proschwitz och många andra manliga forskare, för det var mest det det handlade om. Det var ju även främst inom filologin som de utmärkte sig som excellenta forskare. Men vad var det egentligen som låg bakom deras storhet? Hur såg deras skrifter ut och vilka ämnen behandlade de? Skrev de lika många artiklar som nutida romanister? Var forskningen friare under denna tid trots att de flesta mest verkar ha ägnat sin tid åt att ge ut texteditioner?

Det är antal frågor för mitt föredrag som inte bara vill göra nostalgiska tillbakablickar, utan även belysa den mer nischade mångfald som vår disciplin i dag uppvisar. Den stora skillnaden mot dåtidens romanister torde vara att dagens romanister är betydligt mer nischade inom olika områden som klassisk lingvistik, diskursanalys, andraspråksinlärning och översättningsvetenskap, där spetskompetensen verkligen har kommit fram. Visserligen kan man kalla det för splittring, men kanske hellre bör man kalla det för en berikande mångfald.

Kandidatuppsats: Krav på vetenskaplighet och akademiskt språk (inom de aktuella romanska språken)

Förutsättningarna för att skriva kandidatuppsats inom romanska språk i landet skiljer sig åt. Vid Stockholms universitet har vi nu flyttat uppsatsen till termin 4 i samtliga romanska språk (spanska och portugisiska har haft det länge på termin 4). Anledningen är att kunna säkra att studenterna erhåller en allmän språknivå för att kunna skriva uppsatsen samt även träning i akademiskt skrivande och vetenskapligt förhållningssätt. För vår del har det varit resultat av långa diskussioner där vi endast på detta sätt anser att vi kan uppnå examensmålen för kandidatuppsats.

I detta bidrag genomför vi en analys av befintliga kursplaner i romanska språk vid samtliga svenska lärosäten som erbjuder en sådan utbildning. Vi fokuserar på vilka kurser som lärosätena erbjuder i syfte att kunna tränas för att uppnå de examensmålen som gäller för kandidatuppsats.

Genom en analys av olika utbildningsstrategier och statistiska data vill vi belysa vår frågeställning och komma fram till vilka förutsättningar studenterna har på de olika lärosätena i landet för att kunna uppnå examensmålen.

Frågan är vidare relevant för att se vilka förutsättningar utbildningarna ger för att kunna klara examensmålen på avancerad nivå, där studenter i romanska språk konkurrerar (åtminstone vid Stockholms universitet) med studenter i andra ämnen utan färdighetskrav där förutsättningarna för att ha en högre teoretisk nivå inom sin kandidatexamen är gynnsammare, särskilt litteraturvetenskap och lingvistik, men även svenska (eller nordiska språk) och engelska.

Mickaëlle Cedergren, Stockholms universitet
Chararina Edfeldt, Högskola Dalarna
Ingela Johansson, Lunds universitet
Ylva Lindberg, Högskolan Jönköping
Cecilia Schwartz, Stockholms universitet

Akademisk forskning som litteraturförmedling – Om skönlitteratur från romanska språk inom svensk forskning

Föreliggande studie syftar till att studera svenska högskolor och universitet som förmedlare av skönlitteratur från de romanska språken under perioden 1990–2015. Vårt föredrag avser i första hand att kartlägga vilken litteratur skriven på de romanska språken som uppmärksammas i akademisk forskning vid några utvalda lärosäten, såväl inom ämnena franska, spanska, italienska och portugisiska som inom ämnet litteraturvetenskap.

Ytterst få studier har hittills undersökt hur den svenska forskningen medverkar till att förmedla litteratur, i synnerhet från de romanska språken. Man har dessutom undvikit de perspektiv som utgår från hur (semi)perifera länder som Sverige förhåller sig till och deltar i den globala diskussionen om litteratur. Vår utgångspunkt är att akademisk forskning i hög grad bidrar till att såväl bekräfta som omförhandla litteraturens värde, men att det saknas en självreflektion kring den egna funktionen som introduktör, kanonbildare och aktör med makt att legitimera och konsekvrera skönlitterära verk och författarskap på det världslitterära fältet.

Mer konkret kommer studien att fördjupa sig i följande frågeställningar: Vilken skönlitteratur från de romanska språkområdena förekommer inom forskning på akademisk nivå? Vilken relevans har den kanoniserade litteraturen i förhållande till andra typer av litteratur? Vilken betydelse har akademien som medskapare av bilden av kulturen och litteraturen från de romanska språkområdena?

För att kunna besvara dessa frågor kommer hittills utforskat undersöknings- och grundmaterial att samlas in och analyseras. Materialet består främst av avhandlingar och vetenskapliga uppsatser men även uppgifter om olika aktiviteter inom forskning som konferenser, workshops, studiedagar och forskningsprojekt utgör en viktig stomme för studien.

Hugues Engel, Per Förnegård & Françoise Sullet-Nylander, Stockholms universitet

Utbildning i romanskt talspråk vid Stockholms Universitet

Under de senaste femtio åren har de flesta utbildningar inom akademien genomgått stora förändringar, inte minst på grund av utvecklingen inom informationsteknik. Vissa ämnen är mer påverkade än andra av den nya ordningen. Vår grupp föreslår här en reflexion över undervisningen av det talade språket vid Stockholms universitet, både ur ett historiskt och ett framtida perspektiv.

Vid Romanska och klassiska institutionen vid Stockholms universitet har det talade språket undervisats i olika former och på alla nivåer, från nybörjarnivån till avancerad nivå : teoretisk och praktisk fonetik, talkommunikation etc. Efter en kort översikt över de olika kursinnehåll och metoder som använts för att lära ut de talade romanska språken kommer vi att diskutera följande allmänna och specifika frågeställningar:

- Hur har undervisningen i det talade språket utvecklats sedan 1950-talet?
- Till vilken didaktisk tradition hör vår utbildning i de talade romanska språken?
- I vilken utsträckning är våra kurser i det talade språket forskningsanknutna?
- Hur använder vi redan nu/kommer vi att använda ny teknik, t.ex. Duolingo, Memrise, bildkort, etc.? Tillåter vi en ”spelifiering” (eng. gamification) av våra kurser vid universitet och/eller ett mer individualiserat lärande?
- Hur integrerar vi prosodin i våra kurser i fonetik och fonologi? Med vilken grad av noggrannhet? Kan man använda verktyg för grafisk representation av grundtonskurvor vid alla nivåer?

För att kunna kartlägga de olika utbildningsformerna gällande det talade språket sedan 1950 planerar vi att utföra intervjuer med lektorer och professorer verksamma inom ämnet idag eller tidigare. Vi avser också att granska olika officiella dokument såsom kursplaner och kursbeskrivningar inom de kurser som ägnas åt de talade romanska språken.

Gunnel Engwall, Stockholms universitet

Forskarskolor: Erfarenheter, synpunkter och möjligheter

Forskarskolor ger ökade möjligheter till samverkan över ämnesgränser och mellan lärosäten. Inom språk startades den första nationella forskarskolan 1998. Den finansierades av Riksbankens Jubileumsfond och omfattade engelska, franska och tyska. Den andra språkliga forskarskolan, som startade år 2001, var riktad mot romanska språk och finansierades med statliga medel. Föredraget behandlar främst dessa två forskarskolor och diskuterar möjligheter och krav som bör ställas på framtida forskarskolor av detta slag.

Inger Enkvist, Lunds universitet

Romanska språk idag – högskolepedagogiska perspektiv

De moderna språken befinner sig i en svår situation vid universiteten både när det gäller studenternas antal och den ojämna nivån på förkunskaperna. Baserat på en rad projekt om vad som ger kvalitet i språk presenteras ett underlag för den ständigt pågående diskussionen om hur institutionerna kan gå tillväga för att förbättra studenternas inläring.

Fanny Forsberg Lundell, Stockholms universitet

Hur ska romanska språk tackla samhällsutmaningarna?

I slutet på november 2016, presenterades en ny forskningsproposition av Regeringen, som till skillnad från den förra propositionen från 2012, ger en mer framträdande roll för humaniora och samhällsvetenskap, både i form av konkreta tillskott i forskningsmedel och starkare skrivningar om humanvetenskapernas roll. Forskningspropositionen ger en mycket intressant fingervisning om samhällets syn på kunskap och kunskapsbehov. Det konstateras att inte enbart teknik och naturvetenskap räcker för att möta samhällsutmaningar som klimathotet och migrationskrisen – här behövs kunskap om kultur, språk och historia. Ett välförtjänt erkännande, men detta innebär också att en inriktning stakas ut där humanvetenskaplig forskning förväntas tackla samhällsutmaningar och vara mer problemlösande i någon mån. Dessutom trycker den nya propositionen mer på det så kallade samverkansuppdraget, som också handlar om att den akademiska kunskapen ska komma samhället till nytta.

När det gäller utbildning befinner sig språken, utöver, engelska i en paradoxal situation i dagens samhälle. Enligt en mätning från TNS OPINION & SOCIAL (2006) är svenskar de som tycker att det är viktigast att lära sig engelska i Europa, men också de som tycker att det är minst viktigt att lära sig andra språk utöver engelska. Kulturella möten och internationalisering skulle tala för ett större behov av kunskaper i andra språk, men trenden pekar istället åt ett motsatt håll.

Det är alltså hög tid för oss språkforskare och inte minst vi som ägnar oss åt s k säspråk att fundera på vår roll i framtidens forsknings- och utbildningslandskap.

I mitt föredrag kommer jag göra en översikt över romanska språk och forskningsfinansiering under de senaste åren, diskutera samhällets kunskapsbehov när det gäller romanska språk utifrån några aktuella exempel och slutligen ge förslag på vägar framåt för forskning och utbildning inom romanska språk.

Jonas Granfeldt, Lunds universitet

Språkinlärningsforskning - 30 år av en romansk specialitet och några tankar om framtiden

Forskning om språkinlärning med inriktning på de romanska språken kan spåras åtminstone 30 år tillbaka till tiden vid svenska universitet. Under denna period har språkinlärningsforskningen kommit att växa sig stark och ett betydande antal doktorsavhandlingar har försvarats inom flera av de romanska språken. Flera större externfinansierade forskningsprojekt har också genomförts.

Detta föredrag syftar till att försöka beskriva och förstå läget och utgångspunkterna för forskningen samt lyfta fram forskarna som initierade och etablerade denna forskningsinriktning inom romanska språk i Sverige. Kopplingar görs till den tillämpade språkvetenskapens framväxt i Sverige (Granfeldt & Gunnarsson, 2016) och ett försök till en viss överblick över forsknings omfattning, utveckling över tid och spridning presenteras.

Föredraget avslutas med att problematisera den romanska språkinlärningsforskningens framtid och olika vägval. En brett anslagen situationsanalys för de romanska språken, och för främmande språk i stort i Sverige, leder fram till slutsatsen att ämnesdidaktisk forskning med koppling till språkinlärning kan vara en viktig inriktning för romanska språk i framtiden vid sidan av redan etablerade forskningsinriktningarna.

Referenser

Granfeldt, J., & Gunnarsson, B. L. (2016). ASLA: Association Suédoise de Linguistique Appliquée. *European Journal of Applied Linguistics*, 4(1), 165–171.

Iah Hansén, Göteborgs universitet

Franskämnet vid GU under tidigt 60-tal: några lärare och deras undervisning

När jag höstterminen 1963 började läsa franska vid Göteborgs universitet, låg institutionen i ett hyreshus på Vasagatan 7 där man disponerade en stor våning. Framför allt uppskattade vi köket som var en naturlig träffpunkt för såväl anställda som studenter.

Hans Nilsson-Ehle (1910-1983) var professor i romanska språk och institutionens chef. Han var skåning och hade disputerat i Lund på avhandlingen *Les adverbes en -ment compléments d'un verbe en français moderne : étude de classement syntaxique et sémantique* (1941). Under årens lopp publicerade han artiklar inom fransk och italiensk lingvistik. På 60-talet undervisade Nilsson-Ehle i "Syntaktiska problem" dit han inbjöd även förstaterminsstuderande. Dessa inblickar i avancerade ting som pleonastiskt **ne** och **le** och **les temps surcomposés** var oerhört spännande och inspirerande. Professorns kommentarer var knivskarpa och kryddade med en underfundig humor.

Docent **Sven Andolf**, född 1900, var specialist på fornfranska som han undervisade i på 3-betygsnivån. Hans avhandling har titeln "*Floovant*", *chanson de geste du XIIe siècle* (Uppsala 1941). För Andolf läste vi historisk fonetik och läroboken av Bourciez kunde man på sina fem fingrar. Andolf gav också en kurs i översättning till franska där Edströms grammatik med dess i våra ögon gammalmodiga exempel var referensram.

En nyhet i undervisningen var den "Cours d'initiation" som dåvarande docenten **Gunnar von Proschwitz** (1922-2005) hade utarbetat och som han också ledde. Kursen omfattade bl.a. läsning av Mauriacs *Bloc-Notes*, en krävande text där "läxan" till nästa dag kunde omfatta 50 sidor. Det var en mycket effektiv inkörsport till universitetsstudier i franska.

Romanska språk i gränslandet mellan gymnasium och universitet - och mellan kommunikation och formalia.

Spanska och franska hör till de stora skolspråken bredvid engelska och tyska. Även om statistiken på universitetsnivå spretar så visar den en tydlig bild på gymnasienivå: varje år väljer fler och fler elever att studera spanska. Anledningarna till varför just spanska är så populärt är många, och det ger också en heterogen studentgrupp som fortsätter att studera på universitetsnivå. Det är dessutom känt att många studenter väljer att endast läsa en termin: fortsättningskurserna i både spanska och franska har betydligt lägre söktryck.

I min studie fokuserar jag på olika gruppers attityder till svenska gymnasieelevers spanska talade språk. Många modersmålstalare beskriver nivån som en "bra grund". De tycker sig förstå vad de hör, men de reagerar på brister i både uttal, vokabulär och grammatik. De inspelade eleverna studerade andra året på gymnasiet (Spanska 4), för majoriteten den sista kursen de läser innan universitetet. Inom det kommunikativa paradigmet bör vi ta för givet att en elev kan producera acceptabelt muntligt tal under den sista kursen på gymnasiet, men frågan väcks också hur den eleven ska klara av framtida universitetsstudier som innebär mer formella aspekter av språkkunskaperna. Kortfattat vill jag under seminariet diskutera tre generella frågor:

- Vilka kunskaper har studenterna när de börjar på universitetet?
- Vad kan vi kräva av dem?
- Hur kan vi möta den heterogena skara som börjar grundkurser i romanska språk?

Hans Kronning, Uppsala universitet

Mot nya djärva mål i den jämförande romanska språkvetenskapen Om villkorskonstruktioner

Den traditionella jämförande romanska språkforskningen (Tagliavini 1972 [1949]) var uteslutande historiskt inriktad. Den ägnade sig främst åt att studera det latinska ord- och formförrådets fortlevande, skiftande fonetiska och – ofta i mer blygsam form och omfattning – semantiska utveckling i olika delar av det medeltida och – främst när det gäller dialekter även – moderna Romania.

Nyare komparativ romanistik (Glessgen 2012, Ledgeway & Maiden 2016), som allt oftare – men ännu dock i relativt ringa utsträckning – är korpusbaserad, har mer intresserat sig för de moderna standardspråken och i någon mån den diafasiska och diastratiska variation de uppvisar och undersökt också syntaktiska och pragmatiska fenomen inom den moderna lingvistikens olika teoretiska paradigmer.

I detta föredrag skall ett komparativt projekt presenteras: ”Prediktiva villkorskonstruktioner (Si/Se P, Q) i franska, italienska och spanska: semantik, pragmatik och variation”. Detta projekt vill bidra till språkvetenskapens, särskilt den komparativa romanistikens, kontinuerliga förnyelse, både empiriskt och teoretiskt: empiriskt genom att studera inte bara de tre (A, B1, B2) kanoniska prediktiva (traditionellt kallade ”hypotetiska”) villkorskonstruktionerna inledda med *si/se* – **franska**: *S’il l’épouse* (A)/*l’épousait* (B1)/*l’avait épousée* (B2), *il sera/serait/aurait été riche* ; **italienska**: *Se lui la sposa* (A)/*la sposasse* (B1)/*l’avesse sposata* (B2), *diventerà/diventerebbe/sarebbe diventato ricco*; och **spanska**: *Si se casa* (A)/*se casara* (B1)/*se hubiera casado* (B2) *con ella*, *se hará/se haría/se habría hecho rico* –, utan alla de drygt 30 konstruktioner av denna typ som hittills identifierats i vart och ett av de tre språken; teoretiskt genom att på ett nytt och originellt sätt förena *konstruktionsgrammatik* (Langacker 1987, Boas 2010, Traugott & Trousdale 2013), *modal polyfoniteori* (Kronning 2013ab, 2014ab), *talhandlingsteori* (Austin 1962, Recanati 2007) och *diasystematisk variationslingvistik* (Koch & Oesterreicher 2011, Kronning 2014c, 2015, 2016, Mazzoleni 2015).

Björn Larsson, Lunds universitet

Romanska språk nyligen, nu och i framtiden

Jag har vid det här laget varit knuten till ämnet franska vid Lunds universitet i över fyrtio år, först på den Romanska institutionen och senare, från 2005, på Språk- och litteraturcentrum. Om man kort skulle beskriva de romanska språkens utveckling under dessa decennier, inte bara i Lund, utan också i Sverige, inte bara i Sverige, utan också runt om i världen, inte bara som forskningsämnen, utan också som grundutbildning, så är nog ”specialisering” och ”separation”, för att inte säga ”splittring”, några av de ord man först kommer att tänka på. Men det är inte bara språken som har skilts åt; även inom språken har kraven på specialisering lett till att man numera, med få undantag, är antingen språk- eller litteraturvetare, med ytterligare specialiseringar inom respektive forskningsområde. Professorer och lektorer är inte längre i romanska språk, utan i enskilda språk, och tjänster inom språken utlyses ofta med en specifik inriktning, ibland nästan med skonummer. Den fråga som behöver ställas, och som jag vill ställa, är om inte denna utveckling gått för långt. Eller för att vara mer noggrann: vad är det vi som lärare och forskare inom de romanska språken har – eller skulle kunna ha – gemensamt, oberoende av om vi forskar och undervisar i språk, litteratur eller kultur och samhälle? I all synnerhet vill jag försöka visa att vi som undervisar och forskar i främmande språk i Sverige har ett särskilt ansvar och uppdrag, som borde göras tydligare och ges en mer framträdande plats än hittills.

Från traditionell distansutbildning till nätutbildning i romanska språk i Sverige

Jag ämnar presentera vad en övergång från distansutbildning till nätutbildning har inneburit på ett pedagogiskt och didaktiskt plan för akademiska utbildningar i romanska språk i Sverige. I en opublicerad rapport om *Nätbaserad examination* som jag skrev 2014 hävdar jag att det finns en skillnad mellan distansundervisning och nätbaserad undervisning, även om det finns en del gemensamt mellan dem. När jag pratar om distansundervisning menar jag att en eller flera lärare gör kursmaterial tillgänglig för studenterna, som förväntas studera materialet, rapportera till läraren och utföra en form av examination en eller flera gånger under kursen. Kommunikationen mellan läraren och studenterna är ofta begränsad (eller är tvåvägskommunikationen obefintlig). I motsats till detta innebär nätbaserad undervisning att studenten och läraren har kontakt med varandra, oftast vid synkrona nätbaserade seminarier men kontakten kan även ske på andra sätt. Studenterna interagerar också med varandra. ”Man vill i så hög grad som möjligt återskapa upplevelsen och dynamiken som sker i ett vanligt klassrum och uppmuntra tvåvägskommunikation i relationen mellan lärare och studenter [...], man har ett medvetet fokus på interaktionen i lärandeprocessen” (Lindgren, 2014:5).

Jag kommer att presentera denna övergång ur två olika vinklar: lokalt och individuellt. Jag kommer att behandla de romanska språken som undervisas online vid Högskolan Dalarna (franska, italienska, portugisiska, spanska).

Referenser

- Blanchet, Alain, m.fl. (2013), *L'enquête et ses méthodes. L'entretien*, Paris : Armand Colin.
- Brennan, John (2014), *Study on innovation in higher education*, Luxembourg : publication de l'UE.
- Claude, Bertrand (2014), *Soutenir la transformation pédagogique dans l'enseignement supérieur*, Paris : ministère de l'éducation nationale et de la recherche.
- Conseil de l'Europe (senaste version), *Les langues vivantes : apprendre, enseigner, évaluer. Un cadre européen commun de référence.*
- Djebara, Azwaw, m.fl. (2015), *La pédagogie numérique : un défi pour l'enseignement supérieur*, Paris : Conseil économique et social.
- Endrizzi, Laure (2012), *Les technologies numériques dans l'enseignement supérieur, entre défis et opportunités*, Lyon : Ecole normale supérieure de Lyon.
- Gremmo, Marie-José, m.fl. (2013), *TIC et fonction enseignante à l'université : questions pour la recherche*, Dossier Distance et médiation des savoirs.
- Gueudet, Ghislaine, m.fl. (2011), « Questions relatives à la pédagogie numérique, regard et rôle de la recherche », *Revue internationale de pédagogie universitaire*.
- Johnson, L. m.fl. (2015), *NMC Horizon Report 2015: higher education edition*, Austin: the New Media Consortium.
- Lamy, Marie-Noëlle, m.fl. (2007), *Online Communication in Language Learning and Teaching*, New York : Palgrave Macmillan.
- Lindgren, Charlotte (non publié), *Nätbaserad examination*, Högskolan Dalarna.
- Nizet, Isabelle, m.fl. (2016), « Bilan de pratiques évaluatives des apprentissages à distance en contexte de formation universitaire », *Revue internationale de pédagogie de l'enseignement supérieur*, numéro 32-2.
- Puiségur, Geneviève (2014), « Une nouvelle pédagogie émerge... et l'apprentissage en ligne en est un facteur contributif », lien internet
- Russell, Glenn (2005), ”The Distancing Question in Online Education” *Innovate: Journal of Online Education*, vol.1, p.6.

Elena Lindholm, Umeå universitet

Urvalets problematik: om litteraturundervisning i kanonupplösningens tid.

Urvalet av verk som läses i litteraturundervisningen i moderna språk är ett ständigt huvudbry för lektorer i ämnet. Känslan av att eleverna klarar av att ta in allt mindre textmassa paras med trycket från en omvärld i förändring: den traditionella kanon av vita, manliga författare blir alltmer irrelevant som kurslitteratur, då både kvinnor och författare från de romanska språkområdenas forna kolonier tar allt större plats på den internationella litterära arenan. Samtidigt står vi inför en utmanande framtid där modernitetens eget berättarmedium, boken i formatet kodex, får lämna plats åt digitala medier. Hur får vi plats med alla nya röster som ska få plats i litteraturundervisningen? Och hur gör vi med den äldre litteraturen i detta sammelsurium av berättelser, röster och texter som präglar vår digitala samtid? Ska vi verkligen ställa Cervantes, Balzac och Boccaccio på hyllan nu och bara titta framåt? Urvalets dilemma i litteraturundervisningen, med särskilt fokus på kvinnor i litteraturhistorien, kommer att vara temat för min föreläsning. Jag delar med mig av erfarenheter och strategier för att hantera problemet och siar kanske lite om framtiden. Förhoppningsvis lämnar jag evenemanget med ännu fler idéer och tankar efter diskussion med publiken.

Vokabulärundervisning i franska – då, nu och i framtiden

Ordförrådets storlek, dvs. det antal ord en person kan, förs ofta fram som en avgörande faktor när det gäller språkinläring i stort. Man har kunnat konstatera att ordförrådets storlek korrelerar väl med många andra språkförmågor, t.ex. hörförståelse, skriftlig färdighet och läsförståelse (Staehr 2008). Dessutom finns det en tydlig koppling mellan ordförrådets storlek och hur väl man lyckas i sina språkstudier. Trots detta kommer ordförrådet ofta i skymundan i undervisningen i främmande språk. I detta föredrag kommer vi att diskutera hur vokabulärundervisningen i franska i Sverige har sett ut historiskt och hur den skulle kunna utvecklas nu och i framtiden.

Vår granskning av tidigare kursplaner, litteraturlistor och kursmaterial visar att olika typer av vokabulärprov har förekommit som examinerande moment, ofta formellt knutna till delkurserna i grammatik eller översättning. Någon vokabulärundervisning i egentlig mening har däremot sällan bedrivits. Man har oftast heller inte använt sig av någon fastställd ordlista. I den mån ordlistor har förekommit, har inte de inte varit grundade i forskning utan baserade på intuition. I praktiken har ordinläringen helt varit överlåten till studenterna, inte sällan med det uttalade antagandet att orden kommer automatiskt vid läsning av skönlitterära texter (implicit inläring).

Från att ha hamnat i skymundan under en period, har vokabulären och vokabulärsstudier emellertid rönt ett förnyat intresse den senare tiden. Ett tydligt tecken på detta är att fransämnet vid landets lärosäten har gått samman om ett ordförråd för studenterna som läser grundkursen i franska. Med utgångspunkt från detta initiativ vill vi även presentera några idéer kring hur man kan utveckla vokabulärundervisningen, bland annat genom en tydligare koppling mellan forskning och undervisning.

Barbro Nilsson Sharp & Mia Svensson, Umeå universitet

Inför universitetsstudier i franska – Förhållandet mellan betyg och förkunskaper i franska över tid

Att förutsättningarna för att studera eller forska om de romanska språken har förändrats över tid är självklart, men det självklara är inte alltid enkelt att belägga med fakta. Därför kan det vara relevant att närmare undersöka t.ex. studenternas förkunskaper förr och nu. En debatt om detta och om vår samtids syn på bildning och kunskap tycks vara ständigt pågående (t.ex. i dagspress och bloggar, se exempel nedan).

I kölvattnet av denna pågår diskussioner om eventuell betygsinflation. Att snabbt och enkelt ta reda på sambandet mellan en sådan och studenters förkunskaper låter sig förstås inte göras (se även Skolverkets sammanställning). Kanske kan en inventering av resultat på ett diagnostiskt prov och tidigare betyg/förkunskaper ändå vara intressant?

Vid Umeå universitet har studenterna under lång tid fått genomföra ett diagnostiskt prov i början av den första terminens studier i franska. Provet omfattar grammatik och vokabulär och har haft samma utseende sedan mitten av 70-talet. Studenterna har fått ange avgångsbetyg och om de inhämtat kunskaper från andra kurser och utlandsvistelser.

En översikt av sambandet mellan resultat på provet och avgångsbetyg kan knappast ge några djupare insikter om orsakerna till eventuella förändringar över tid, men måhända kan en sådan studie blottlägga några tendenser och, om inte annat, ligga till grund för fortsatta diskussioner. För att undersöka detta vill vi sammanställa en jämförelse mellan provresultaten och de förkunskaper studenterna angett på provet under de senaste 2 decennierna.

Carlgren, Ingrid, ”Varför sjunker resultaten i den svenska skolan?”, Skola och samhälle, (<http://www.skolaochsamhalle.se/flode/skola/ingrid-carlgren-varfor-sjunker-resultaten-i-den-svenska-skolan/>)

Harrison, Dick och Harrison Lindbergh, Katarina: ”Vi måste sluta nedvärdera kunskap”, Svenska Dagbladet, 2012-04-01. (<http://www.svd.se/vi-maste-sluta-nedvardera-kunskap>)

Heberlein, Ann: ”De nya studenternas svagheter är ett samhällsproblem”, Dagens Nyheter, 2013-09-06. (<http://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/ann-heberlein-de-nya-studenternas-svagheter-ar-ett-samhallsproblem/>)

Skolverket: ”Betygsinflation - betygen och den faktiska kunskapsutvecklingen”, http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2804

Edvard Lidforss och katalanskan

Edvard Lidforss innehade professuren i nyuropeisk lingvistik i Lund 1878 – 1901, en lärostol som omfattade engelska, tyska, franska, italienska och spanska. Som vetenskapsman är Lidforss i första hand känd för sina studier av spanska medeltida texter som *Los Cantares de Mio Cid*. Men för eftervärlden är han nog mest ihågkommen som översättare av två av världslitteraturens främsta verk, Dantes Gudomliga komedi och Cervantes *Don Quijote*. 1870-71 tillbringade han på en resa i de romanska länderna, bland annat vistades han en längre tid i Madrid. Han lärde då känna den katalanske politikern och historikern Víctor Balaguer, en av de främsta representanterna för den katalanska *Reneixança*-rörelsen. I en artikel med titeln *Nykatalansk vitterhet*, publicerad i tidskriften ”*Framtiden*” 1877, redogjorde Lidforss för denna rörelse och dess strävanden att återupprätta det katalanska språket och litteraturen. Under 1870-talet hade Lidforss haft kontinuerlig kontakt med Balaguer och varit behjälplig vid skapandet av ett svenskt bibliotek i Balaguers hemstad Vilanova i la Geltrú.

Under de följande åren blir Lidforss kontakter med Katalonien allt glesare. Detta hindrar dock inte Lidforss från att under åren 1907 till 1910 göra sin största insats för katalanskan i samband med uppdraget som sakkunnig vid Nobelinstitutet då han skriver ett antal utlåtanden om den katalanske dramatikern Àngel Guimerà som var då var föreslagen till Nobelpriset i litteratur. Lidforss gör även en översättning av pjäsen *Terra Baixa* (*Låglandet*) på uppdrag av Dramaten, som dock aldrig kom att uppföras.

Innötning och kommunikation. Tradition och förnyelse i franskundervisningen

På vilket sätt avspeglas i dagens läromedel de omvälvningar inom synen på språkutveckling och språklärande som ägt rum under de senaste 50 åren? Visar sättet att introducera nytt grammatiskt stoff hur typiskt ett läromedel är för sin tid? Med hjälp av franskans partitiva artikel och några andra exempel på främst grundläggande strukturskillnader mellan franska och svenska kommer två svenska läromedel i franska (från 1960-talet resp. 2011) att jämföras med avseende på övningstexternas uppbyggnad, övningarnas utformning och den grammatiska kommentarens komplexitet.

Enligt det äldre läromedlet ska eleven bygga upp sin språkliga kompetens genom innötning (dvs. tillrättalagda övningar), enligt det moderna genom kommunikation (dvs. naturlig språkanvändning). Man kan fråga sig om det finns något kvar av den äldre metoden i det moderna läromedlet, och om det äldre i något avseende pekar framåt. Här finns också en anknytning till synsätten på grammatik som produkt (en regelstyrd struktur) eller process (en kontextbunden aktivitet) som diskuteras i *Språkdiraktik* av U. Tornberg (2015) och i *Grammar* av R. Batstone (1994).

Presentationen har inspirerats av min egen undervisning i nybörjarfranska för vilken det moderna läromedlet ligger till grund. Jag har observerat att nytt grammatiskt stoff introduceras tidigt i övningstexterna utan kommentarer och att grammatiska förklaringar och övningar kan komma långt senare. Hur såg det ut på 1960-talet?

Forskningsanknytning inom grundutbildningar i romanska språk. En diskussion

I detta föredrag kommer jag att diskutera sambandet mellan utbildning och forskning inom romanska språk i Sverige. Frågan om hur en utbildnings forskningsanknytning kan synliggöras och om hur den, vid behov, kan stärkas, är fundamental för högre utbildning i stort (se Geschwind 2008, Haikola 2015) och den är likaså viktig för språkämnen och deras ställning i den svenska högskolan. De romanska språken är, i likhet med andra akademiska språkämnen, mångfacetterade. Om man vill ge en schematisk bild av en grund- eller fortsättningskurs i franska, italienska eller spanska av idag, så kan man säga att den, typiskt sett, består i ett antal, var och en betydelsefulla, delkomponenter – språkfärdighet, litteraturvetenskap, språkvetenskap, ”kultur och samhälle” – vilka kan kombineras på olika sätt, gå in i varandra och ges olika tyngd. Utifrån aktuella forskningsstudier och rapporter (Geschwind 2008, Jenkins & Healey 2005, Lundmark et al. 2006) kommer jag här att diskutera olika möjligheter för att tydliggöra och ytterligare stärka forskningsanknytningen inom de första terminerna av våra grundutbildningar. Jag kommer att inrikta mig på de utbildningsdelar där en tydlig forskningsanknytning kanske inte alltid är självklar och tänker då närmast på de språkfärdighetsorienterade momenten och på de moment som främst behandlar ett kulturellt och samhällsligt innehåll.

Geschwind, L. 2008. *För kvalitetens skull. En studie av sambandet mellan forskning och utbildning*. Stockholm: SISTER.

Haikola, L. 2015. ”Vad är högre utbildning?”. *Axess* 2015:2, s. 50-53.

Jenkins, A. & Healey M. 2005. *Institutional strategies to link teaching and research*. York: The Higher Education Academy.

Lundmark et al. 2006. *Forskningsanknytning. Ett underlag för diskussion om begreppets innebörd och tillämpning*. Uppsala: Uppsala universitet.

Muntlig interaktion i det virtuella klassrummet – möjligheter och utmaningar

Nätbaserad utbildning har utvecklats på senare år och erbjuds nu vid fler lärosäten än tidigare. Det finns all anledning att tro att den är en del av framtiden. Till skillnad från traditionella distanskurser där deltagarna har lite eller ingen kontakt med varandra, går utvecklingen mot nätbaserade kurser där deltagarna har möjlighet att interagera i realtid med varandra och med läraren via synkrona nätbaserade seminarier.

Den första terminen i svenska högskoleutbildningar i franska (och även övriga romanska språk) brukar innehålla en delkurs i muntlig språkfärdighet, som går ut på att studenterna ska träna upp sin muntliga färdighet genom att kommunicera muntligt med varandra. I dessa kurser brukar även ingå fonetikstudier och uttalsträning i någon form. Hur kan sådana kurser gå till när inte lärare och deltagare träffas fysiskt? Jag tänker här presentera mina erfarenheter och reflektioner kring de möjligheter och utmaningar läraren ställs inför när det gäller muntlig interaktion i det virtuella klassrummet. Vilka förutsättningar krävs för att undervisningen ska fungera? Hur upplever studenterna, enligt kursvärderingar, att den muntliga interaktionen fungerar i det virtuella klassrummet? Jag kommer också att beröra hur dagens informationsteknologi ger studenterna helt nya möjligheter, jämfört med för bara några år sedan, att lyssna på och träna språket även utanför klassrummet.

Lars-Göran Sundell, Uppsala universitet

Den svenska romanistikens första sekel – färdriktning och brytpunkter

Det ter sig naturligt att sätta startpunkten för den svenska romanistiken till tiden kring 1860, den tidpunkt då tjänster i 'Nyeuropeisk lingvistik och modern litteratur' inrättades vid universiteten i Uppsala och Lund. Ämnesområdet omfattade de germanska och de romanska språken och detta blir den nya ämnesuppdelningen runt 1890. Redan den nyeuropeiska epoken har emellertid en stark romansk inriktning och lägger grunden till ämnet romanska språk. Icke desto mindre innebär övergången en avgörande brytpunkt för den fortsatta romanska ämnesutvecklingen.

I denna översikt skisserar jag den svenska romanistikens framväxt i första hand fram till 1960-talet, då ett nytt paradigmskifte kan sägas inträffa. Jag ämnar ta fasta på ett antal av de frågeställningar som utgör konferensens olika teman och kortfattat beröra utvecklingen i Uppsala och Lund, men också i Göteborg och Stockholm.

Arne Lundgren och Göteborgs universitetsbibliotek: ett arkiv i väntan på sin forskare

När Arne Lundgren dog 2011 donerades hans arkiv till Göteborgs universitetsbibliotek. Det är inte förtecknat, men en översiktlig genomgång visar på ett mångfacetterat innehåll. Arkivet innehåller korrekturläsningar och anteckningar kring översättningar, korrespondens med författare som Salvatore Quasimodo och Carlos Drummond de Andrade, med kollegor som Per G. Ekström, med förlag och tidskrifter. Lundgren sparade kopior på sina egna brev och man kan följa vilka författare han kontaktade för att få tillstånd att publicera i antologier han gav ut. Här finns även tidningsklipp från svensk och utländsk press över olika författarskap som han intresserade sig för.

Lundgren började undervisa i portugisiska höstterminen 1952, han hade då en fil. Mag., men liksom andra av dem som undervisade i spanska och portugisiska vid Handelshögskolan och GU, gjorde han inte en egentlig akademisk karriär utan hade undervisning som en periodvis återkommande syssla bredvid översättandet och det egna författarskapet. Andra exempel är fil. Lic. Nils Hedberg som ägnade sina krafter åt att bygga upp det Iberoamerikanska institutet och relationer med den spansk- och portugisisktalande världen, och Matilde Goulard som hade en "Licenciatura en Filosofía y Letras" och som i stor utsträckning blev uppslukad av pedagogiskt arbete såväl inom som utom universitetet. Ingen av dem avlade någon doktorsexamen. I det här föredraget vill jag uppmärksamma Arne Lundgren som ett exempel på dessa personer som verkade inom akademien vid sidan av den gängse karriärvägen som forskare och vars arbete betytt mycket för spridandet av de romanska språken och litteraturerna, samt att göra känt innehållet i hans arkiv.

Katharina Vajta, Göteborgs universitet

Franska i Göteborg: En genomlysning av kursplaners utveckling.

Utifrån kursplaner i ämnet franska för utbildning på grundnivå och avancerad nivå från 1970-talet till i dag avser jag att försöka belysa bl.a. följande frågor :

Hur har kursutbudet förändrats över tid? Var har tyngdpunkterna i utbildningen tidigare legat? Vad medförde Bolognaprocessen för ämnets kurser? Vilka större förändringar har gjorts vad beträffar till exempel innehåll och examinationsformer?

Avsikten är att presentationen också ska möjliggöra vissa utblickar dels mot ämnets nuvarande organisation och uppdrag, dels mot en tänkbar framtid utifrån aktuella riktlinjer och styrdokument för Göteborgs universitet, till exempel den kvalitetspolicy som antogs strax före sommaren 2016 (med planerad revidering 2017) och som kursplaner och andra utbildningsrelaterade dokument behöver förhålla till.

Ulla Åkerström, Göteborgs universitet

Italienskan vid Göteborgs högskola och Göteborgs universitet. En historik

Föredraget kommer att behandla italienskans historia vid lärosätet från dess start fram till idag utifrån olika frågeställningar. Hur har förutsättningarna för ämnet sett ut under årens lopp, vilka kurser har getts, vilka lärare har varit inblandade, hur många studenter har ämnet haft, vilka vetenskapliga skrifter och avhandlingar har producerats? Dessutom kommer italienskans ställning inom den humanistiska fakulteten att problematiseras liksom dess förhållande till andra ämnen, i första hand de andra romanska språken, men också till ämnen som latin, klassisk fornkunskap/antikens kultur- och samhällsliv, historia, konstvetenskap och litteraturvetenskap.